

Konfiskace v letech 1945–1948 a činnost mimořádných lidových soudů v jednotlivých regionech

Abstrakt

Obsahem této práce je pojednání o konfiskaci nemovitého i movitého majetku po druhé světové válce dle dekretů prezidenta Edvarda Beneše a současně o retribučním soudnictví, které bylo realizováno zejména prostřednictvím mimořádných lidových soudů, a jehož základem je rovněž dekretální normotvorba. Práce obsahuje nejen výklad dekretů a jejich prováděcích předpisů, ale také exkurz do období jejich přípravy a vzniku, ze kterého je možno čerpat souvislosti a význam některých ustanovení právních předpisů, který samotný legislativní text nemůže poskytnout. Součástí práce je také popis několika konkrétních případů projednávaných před mimořádnými lidovými soudy, ale i konkrétní případy správního řízení, jehož obsahem byla konfiskace movitého i nemovitého majetku.

Jak poválečná konfiskace majetku, tak retribuční soudnictví, byly jednak reakcí na válečné události (nelegitimní přesuny majetku, válečné zločiny páchané na obyvatelstvu), tak prostředkem obnovy poválečného Československa. Legislativa k oběma tématům nebyla vytvářena živelně v reakci na konec válečného konfliktu, ale byla dlouhodobě připravována již na úrovni exilové vlády a mezinárodních organizací ještě za doby války.

Cílem autora bylo mimo obecného výčtu a popisu základního dekretálního zákonodárství, čtenáři přiblížit uvádění těchto předpisů do praxe v rámci neuspořádané doby poválečného Československa. Za tímto účelem byly využity prováděcí předpisy, a to nejen na úrovni vyhlášek, ale byly vytěženy i směrnice, pokyny či výkladová stanoviska, která podrobněji rozváděla poměrně strohá ustanovení dekretu a reagovala také na aktuální výkladové problémy dané doby. Dále byly za účelem naplnění tohoto cíle zpracovány konkrétní trestní případy projednávané ze strany MLS, aby tak autor ilustroval praktickou realizaci předpisů o retribučním soudnictví v českých zemích.

Současně pak zejména prováděcí předpisy dávají možnost seznat, jak konfiskace majetku probíhala na nejnižších článcích státního aparátu, kterými byly národní výbory. Mimo celé řady pokynů rozvádějících obecná ustanovení dekretů, je pak zejména přílohou této práce celá řada vzorů tiskopisů používaných v rámci řízení o konfiskaci majetku, které zcela autenticky ilustrují danou problematiku.

K naplnění cílů autora byly dále využity archivní prameny, zejména Státního oblastního archivu Praha, Fond MLS Praha a Státního okresního archivu Beroun, Fond ONVBe, kde jsou uloženy spisy konkrétních případů projednávané před MLS, ale i konkrétní případy konfiskace majetku. Dané archivní prameny jsou cenné v tom smyslu, že obsahují mimo odkazů na právní předpisy také konkrétní způsoby, jak se tyto předpisy prakticky realizovaly, včetně zachycení osobního postoje dotčených osob k věci. Zejména z archivních pramenů pak je možno načerpat konkrétní a podrobné postupy obhajoby v rámci řízení před MLS, popř. ve správním řízení. Mimořádně zajímavým zdrojem poznání jsou výpovědi nemalé řady svědků vypovídajících v rámci řízení před MLS, které nám přibližují danou dobu a nepochybně utvrzují v potřebnosti MLS, když popisují činy a jednání osob souzených ze strany MLS.

Jako nepostradatelný doplněk zejména retribučního soudnictví autor do své práce vložil pojednání asi o nejvýznamnější osobnosti retribučního soudnictví, a to nejen v rámci Československa, touto osobou byl JUDr. Bohuslav Ečer. Důležitost tohoto pojednání spatřuje autor zejména v popisu utváření mezinárodního základu retribučního soudnictví, na kterém se JUDr. Ečer podílel, a to mimo jiné jako člen KSN. Nezastupitelnou roli sehrál také při formulaci skutkových podstat válečných zločinů, jako bylo vedení útočné války či členství ve zločineckých organizacích.

Autor uzavírá, že ačkoliv, jak konfiskace majetku, tak retribuční soudnictví, jsou témata, která byla aktuální před více jak sedmdesáti lety, tak stále, i v současné době, vzbuzují právní, politické i společenské debaty.